

Práca a štúdium v zahraničí

Noel Mackovčín a Niels Eric Roeske, študenti Obchodnej akadémie v Trnave

Chápanie pojmu „finančná gramotnosť“ naberá úplne iný rozmer v momente, keď mladí ľudia začnú zarábať a šetriť si peniaze sami, čo je jedným z dôležitých krokov k dospelosti a nezávislosti od rodičov. Samozrejmosťou je, že počas štúdia stojí škola na prvom mieste, to ale neznamená, že by si mladí nemohli privyrobit' už v tom období. Platí to aj pre mladých ľudí, ktorí sa rozhodli študovať v zahraničí.

Aké sú výhody tohto typu štúdia? Na to sme sa spýtali dvoch skúsených ľudí, ktorí nám tieto témy trochu viac objasnili. Janka je bývalá nemecká bilingválna študentka, aktuálne študujúca vo Viedni. Lenka bola taktiež bilingválna študentka so zameraním na anglický jazyk.

❖ **Na začiatok by nás zaujímalo, aký máte názor na štúdium a prácu mladých ľudí v zahraničí v súčasnej dobe.**

Janka: Pre samotných mladých ľudí má štúdium a práca v zahraničí veľký prínos z hľadiska ich osobného rozvoja, ako napríklad prehĺbovanie multikultúrnej inteligencie, ale aj zlepšenie jazykových kompetencií.

Lenka: Môj názor je dlhodobo pozitívny, aj keď vnímam obavy z úniku mozgov a kritiku nízkej kvality školstva na Slovensku.

❖ **Máte aj vy nejaké osobné skúsenosti so štúdiom a prácou v zahraničí, o ktoré by ste sa s nami podelili?**

Janka: Počas štúdia na strednej škole som dostala možnosť mesačnej stáže v rámci programu Erasmus+ vo Viedni, tri roky po sebe som sa zúčastnila projektu „Európska mládež spoznáva Viedeň“, počas ktorého sme mali spoznávať rôzne pamätihodnosti a zaujímavé miesta, čo obohatilo moje vedomosti a poznatky z oblasti nemecky hovoriacich krajín. Aktuálne som vo Viedni na Erasme z vysokej školy na dĺžku jedného semestra. Tu študujem na technickej vysokej škole, čo je pre mňa tiež veľká zmena a obohatenie, keďže sa mi okrem môjho ekonomického zamerania rozšírili vedomosti aj v technickej oblasti.

Lenka: Sama som sa rozhodovala pri voľbe vysokej školy medzi viacerými univerzitami na Slovensku a v Čechách, zvažovala som aj Viedeň. Štúdium v bilingválnej anglicko-slovenskej triede na Obchodnej akadémii v Trnave vo mne len zvýšilo záujem o cestovanie a štúdium v zahraničí. Pamätám si, ako sme boli na dva týždne na jazykovo-poznávacom pobyte v Anglicku. Tam sme mali angličtinu v učebni, kde sa zrejme vyučovalo náboženstvo. Ale evidentne nie tak, ako som si ja pamätala zo základnej či strednej školy. V Anglicku to malo skôr formu prehľadu náboženstiev vo svete, porovnávanie rozdielov a podobných prvkov. Mňa nelákalo štúdium v zahraničí iba preto, že by bolo hodnotené paušálne ako kvalitnejšie, ale aj pre to, aby som mohla spoznať niečo nové a aby som mohla sama porovnávať. A áno, potvrdili sa aj tie rozdiely v kvalite. Na kombinovanom štúdiu na Fakulte sociálnych štúdií na Masarykovej univerzite v Brne boli napríklad oveľa vyššie nároky na študentov než na prezenčnom štúdiu na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Jana Mackovčinová

Bývalá študentka Obchodnej akadémie v Trnave. Počas štúdia na strednej škole sa venovala mnohým aktivitám, ktoré jej umožnili získať skúsenosti už v mladom veku. Pokračuje v štúdiu vysokej školy na univerzite vo Viedni.

Keď som končila vysoké školy, rozhodovala som sa, či sa prihlásim ešte na ročné-dvojiročné postgraduálne štúdium v zahraničí. Nakoniec som sa rozhodla, že chcem ísť pracovať a že na master program sa prihlásim neskôr. Tak som aj urobila a vyštudovala som európske štúdiá na Inštitúte politických vied v Paríži (Sciences Po Paris).

Prvou pracovnou skúsenosťou v zahraničí boli dve letá počas vysokej školy v reštauráciách vo Francúzsku, v Paríži a v Nice. To bola super skúsenosť, veľa sme popri práci aj cestovali. Konečne som sa aj normálne opálila. ☺

No a moja súčasná práca je takou zmesou práce v zahraničí a na Slovensku. Už takmer desať rokov pôsobím na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí a pracovne som bola v Grécku, Spojených štátoch amerických a aktuálne vo Francúzsku.

Lenka Turaz

Taktiež je bývalou študentkou Obchodnej akadémie v Trnave, kde sa zúčastnila programu ERASMUS+ a iných študijných aktivít. Po ukončení štúdia na vysokých školách sa začala venovať medzinárodným vzťahom. Aktuálne pracuje na slovenskej ambasáde v Paríži.

❖ **Čo vie podľa Vás najviac ovplyvniť rozhodnutia mladých ľudí pri výbere štúdia a práce mimo SR?**

Janka: Najväčším lákadlom je zdokonaľovanie sa v danom jazyku, skúsenosť s iným pracovným, ale aj školským systémom v danej krajine a nové medzinárodné priateľstvá.

Lenka: Na jednej strane je to túžba spoznávať a cestovať, odstrihnúť sa od rodičov, získať nezávislosť, na druhej strane je to kvalita alebo renomé zahraničných škôl. Samotná skúsenosť so štúdiom alebo prácou v zahraničí je navyše často vnímaná ako plus napríklad pri zamestnávaní. Človek s touto skúsenosťou má okrem jazykových znalostí aj lepšie hodnotené schopnosti prispôbiť sa novým podmienkam a byť otvorený k zmene a voči multikultúrnemu a viacjazyčnému prostrediu.

❖ **Ak sa hovorí o tejto téme, väčšinou sa spomínajú len svetlé stránky. Všetko má však aj svoje negatíva. Vedeli by ste nejaké opísať?**

Janka: Krajiny často prichádzajú o perspektívnych a nadaných ľudí, ktorí zostávajú v zahraničí.

Lenka: Negatívom z osobného pohľadu môže byť práve vzdialenosť od rodiny, kamarátov a blízkych. Niekedy je to aj problém nie úplne legálneho štatútu. Mnoho ľudí v zahraničí pracuje a žije v podmienkach bez zdravotného, aspoň základného cestovného poistenia, sociálneho a dôchodkového poistenia. Z pohľadu Slovenska je vysoký počet mladých ľudí odchádzajúcich za štúdiom a prácou do zahraničia problémom straty ľudského kapitálu – talentu, inovácií, ale aj ekonomicky činného obyvateľstva a zníženia schopnosti pokryť potreby systému sociálneho zabezpečenia a trhu práce.

❖ **Ako isto vieme, program ERASMUS je tu s nami už niekoľko dekád. Zúčastnili ste sa ako bývalé bilingválne študentky tohto programu? Ak áno, aký to malo prínos pre Váš život?**

Janka: Áno, zúčastnila som sa mesačného vyslania do Viedne. Súčasťou edukácie bola taktiež stáž, počas ktorej som „vstrebala“ nové skúsenosti. Okrem toho som sa naučila veľa nového o histórii mesta a odlišnostiach v zahraničnej kultúre. Samozrejmosťou je pridaná hodnota pri učení sa nemeckého jazyka.

Lenka: Áno, zúčastnila som sa, jeden semester som študovala na univerzite Aix-Marseille a Inštitúte politických vied v provensálskom Aix-En-Provence. Bola to veľmi pozitívna skúsenosť. Nielen pre úžasné prostredie a jedinečnosti štúdia s mnohými ďalšími študentmi z celej Európy, ale aj vďaka možnosti výberu predmetov, ktoré vtedy v Bratislave alebo Brne školy neponúkali, napr. geopolitika Blízkeho Východu alebo geopolitika svetových náboženstiev. Úplne ma zničil voliteľný predmet frankofónna literatúra, kde som si uvedomila, že tých

pár veľkolepých diel francúzskych spisovateľov, o ktorých sme sa učili na literatúre u nás, ani zďaleka nepokrývajú bohatstvo frankofónnej literatúry.

❖ **Jeden z kľúčových faktorov pri účasti na tomto programe je jeho dĺžka. Aké trvanie je podľa Vás adekvátne pre študentov, ktorí o tento program majú záujem?**

Janka: Osobne si myslím, že dĺžka trvania medzi jedným-dvoma rokmi je vhodná na to, aby si človek zvykol na konkrétne prostredie, v ktorom sa nachádza, a vstrebal všetky užitočné vedomosti a skúsenosti.

Lenka: Jeden semester je podľa mňa príliš krátky, v zahraničí podporujú u vysokoškolských študentov jeden rok. To mi príde optimálne z hľadiska zorientovania sa, zlepšenia jazykových i odborných znalostí.

❖ **Poznáte nejaké konkrétne destinácie, ktoré by ste vedeli odporučiť mladým ľuďom vyhľadávajúcim program ERASMUS?**

Janka: Zo susedných krajín by som si vybrala Rakúsko alebo Česko, pretože ponúkajú veľké množstvo kvalitných možností na štúdium, ale aj prácu a zároveň sú blízko našej rodnej krajine. Ďalšími krajinami sú napríklad Dánsko alebo Fínsko, tiež aj krajiny „Benelux“, ktoré sú celosvetovo známe svojou edukáciou, alebo aj Španielsko a Portugalsko, ktoré disponujú benefitmi z oblasti cestovateľských zážitkov a kultúry.

Lenka: Viem, že ja som si vybrala Francúzsko kvôli zlepšeniu francúzštiny. Možno by som otázku zdokonalenia jazyka odporučila ako užitočnejšie kritérium, aj keď platí, že veľa škôl v zahraničí už ponúka aj kurzy v anglickom jazyku, a tak je možno jedno, či som na Erasme v Estónsku alebo v Portugalsku.

❖ **Slovenskí študenti si vedia finančne prilepšiť rôznymi spôsobmi. Je to možné aj v zahraničí?**

Janka: Určite áno, veľmi populárnym spôsobom, ako si privyrobiť, je napríklad stážovanie v rôznych firmách ako súčasť programu Erasmus+, taktiež práca na rôznych kultúrnych podujatiach, brigády a, samozrejme, práca na plný úväzok. Jednoducho, ak nemáte problém s jazykom, tak si určite rýchlo nájdete nejakú prácu, či už sami alebo pomocou agentúry.

Lenka: Je možné privyrobiť si aj v zahraničí. Ja som popri štúdiu v zahraničí absolvovala stáž v Českom centre v Paríži, no to bola neplatená stáž. V súčasnosti je čoraz viac spoločností a inštitúcií, ktoré aj za stáže platia. A aj na absolvovanie neplatených stáží a dobrovoľníctva je možné získať štipendium.

❖ **Akými zručnosťami by mali mladí mimo územia SR disponovať, aby sa vedeli uplatniť?**

Janka: Úplne postačí motivácia, chuť učiť sa nové veci a už spomenutá znalosť cudzieho jazyka. Dobrou cestou je aj hľadať si prácu, v ktorej priamo využijete svoje doterajšie poznatky zo štúdia, ale aj osobné skúsenosti.

Lenka: Najmä trpezlivosť a húževnatosť a tiež zdravé sebavedomie a sebaúcta. Spomínam si, ako som po vysokej škole zvažovala aj možnosť usadiť sa v Londýne a zariadiť si na postgraduálne štúdium na King's College. Skúšala som poslať a roznášať množstvo životopisov, bez úspechu. A keď som nakoniec skončila ako čašníčka v reštaurácii, prišlo mi to úplne iné, menej bezstarostné, ako keď som v reštauráciách robila počas leta na vysokej škole. Keď som raz ako hostí obsluhovala dievčatá zo Slovenska, ktoré v Anglicku dlhé roky žili a pracovali ako au-pairky, myslela som si, že niečo urobili zle, keď sa neuchytili aj v iných joboch. Ale možno o to ani neusilovali a táto práca im plne vyhovovala. To neviem. Základom je nestrácať cieľ, s ktorým človek do zahraničia odchádza. A ísť za ním a plniť si sny.

❖ **Keď spomenieme pojmy cestovanie a pobyt v zahraničí, sú finančné náklady veľké alebo dokonca priveľké pre slovenských študentov?**

Janka: V prípade Erasmu študent dostáva grant, ale vzhľadom na ekonomické rozdiely medzi krajinami je nie vždy postačujúci, avšak je potrebné si uvedomiť, že peniaze investované do vzdelania a spoznávania iných kultúr majú vyššiu mieru rentability v rámci osobnostného a profesijného života.

Lenka: Závisí od destinácie. Najvyššie náklady sú vo veľkomestách, na potraviny, nájomné, služby atď. Náklady ale vyvažujú dostupné možnosti, pracovné príležitosti a aj zárobky sú spravidla vyššie. Vyššia je aj konkurencia.

❖ **Keby ste mali porovnať súčasné podmienky na štúdium a prácu v zahraničí s tými v minulosti, ako veľký rozdiel v nich vidíte?**

Janka: Globalizácia a založenie Európskej únie otvorilo brány medzi viacerými krajinami, a tak poskytlo ľuďom veľké množstvo nových príležitostí, o ktorých v minulosti ani netušili.

Lenka: Neviem to možno úplne objektívne porovnať a nechcem sa sťažovať, lebo aj keď som ja študovala na strednej a vysokej škole, bolo možné ísť študovať a pracovať do zahraničia. Najväčší rozdiel je možno v dostupnosti informácií – o cudzích krajinách, o možnostiach štúdia, sťaží, dobrovoľníctva a práce v zahraničí. Paradoxne v mojej práci sa už hovorí o probléme motivovať ľudí vycestovať do zahraničia na dočasné vyslanie. A aj na základe rozhovorov s niektorými mojimi mladými kolegami a kolegyniami si uvedomujem, že možnosti práce a osobného rozvoja či štúdia na Slovensku prevyšujú atraktivitu vycestovania za štúdiom či prácou za hranice.

❖ **Ešte jedna otázka na záver. Chceli by ste niečo odkázať našim mladým čitateľom?**

Janka: Uchopte sa každej možnosti, ktorú Vám život prinesie, a pamätajte, aj zlá skúsenosť je skúsenosť.

Lenka: Tak po prvé, Carpe Diem (*uži dňa – pozn. red.*). A po druhé, nebáť sa zmien a výziev, nebáť sa robiť chyby, najmä však učiť sa a posúvať sa na vlastných chybách.

Ďakujeme Janke a Lenke za rozhovor, za množstvo informácií, rád a osobných skúseností, o ktoré sa s nami podelili. Veríme, že budú prospešné pre našich čitateľov, a to nielen z našej školy, Obchodnej akadémie v Trnave.

